

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(вибіркова навчальна дисципліна)

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ **ВНАСЛІДОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ** **ДІЯЛЬНОСТІ**

Розробник: **Марина САМОЙЛІК**, професор, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, доктор економічних наук

Полтава 2022 р.

Назва навчальної дисципліни	Екологічні програми регіонального розвитку
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Рівень вищої освіти	Магістерський рівень
Спеціальність	101 Екологія
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	«Економіка природокористування», «Управління екологічною діяльністю», «Управління ресурсно-екологічною безпекою регіону».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти базових знань з: методології написання екологічних програм; управління якістю проектів відповідно вимог міжнародних та вітчизняних стандартів в сфері екології; застосування інструментарію розробки та реалізації екологічних програм для досягнення ефективного функціонування й розвитку територіально-локалізованих угруповань в контексті екологоорієнтованого розвитку регіонів України; наукових засад інноваційно-інвестиційного проектування системи забезпечення екологічної безпеки на регіональному рівні.

Основні завдання навчальної дисципліни: забезпечення теоретико-методологічного підґрунтя опанування принципів, механізмів, методів та інструментів екологічного проектування; вивчення основних закономірностей екологічно безпечного економічно мотивованого функціонування територіально-локалізованих утворень; опанувати методологію розробки та реалізації екопроектів на різних рівнях територіально-локалізованих угруповань; сформулювати уявлення про напрямки розвитку екобізнесу.

<i>Компетентності</i>	<i>Програмні результати навчання</i>
ЗК 4. Здатність розробляти та управляти проектами. <i>Фахові:</i> ФК 8. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей. ФК 9. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей. ФК 11. Здатність формувати оптимізаційні стратегії забезпечення екологічно безпечного функціонування	ПРН 19. Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами. ПРН 21. Розробляти оптимізаційні стратегії забезпечення екологічно безпечного функціонування агроecosystem з урахуванням пріоритетів регіональної політики.

агроєкосистем в контексті пріоритетів регіональної політики. —	ПРН 22. Уміти формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та відбору інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями
---	---

Програма навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Концепція та загальні засади екологічного проектування.	16	2	4	10
Тема 2. Обґрунтування доцільності екопроекту та оцінка його ефективності.	14	2	2	10
Тема 3. Планування та ресурсне забезпечення екологоорієнтованого проекту	16	2	4	10
Тема 4. Основні компоненти екологічного проектування	16	2	4	10
Тема 5. Управління екологічним проектуванням	16	2	4	10
Тема 6. Сценарійний підхід до забезпечення екологічної безпеки різних територіально-локалізованих угруповань.	14	2	2	10
Тема 7. Інноваційно-інвестиційне проектування системи забезпечення екологічної безпеки на регіональному рівні	14	2	2	10
Тема 8. Формування екологічної політики з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.	14	2	2	10
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	Виконання контрольної роботи	
ПРП 19	18	10	5	33
ПРП 21	15	15	5	35
ПРП 22	15	15	2	32
Разом				100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	Виконання контрольної роботи	

Тема 1. Концепція та загальні засади екологічного проектування.	8	5		13
Тема 2. Обґрунтування доцільності екопроекту та оцінка його ефективності.	4	5		9
Тема 3. Планування та ресурсне забезпечення екологоорієнтованого проекту	8	5		13
Тема 4. Основні компоненти екологічного проектування	8	5		13
Тема 5. Управління екологічним проектуванням	8	5		13
Тема 6. Сценарійний підхід до забезпечення екологічної безпеки різних територіально-локалізованих угруповань.	4	5		9
Тема 7. Інноваційно-інвестиційне проектування системи забезпечення екологічної безпеки на регіональному рівні	4	5		9
Тема 8. Формування екологічної політики з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.	4	5	12	21
Разом	48	40	12	100

Критерії оцінювання

виконання практичних завдань:

4	Відмінне виконання практичної частини роботи та вільне знання теоретичної частини практичної роботи.
3	Достатнє виконання практичної частини роботи з невеликою кількістю неточностей, та знання теоретичної частини практичної роботи.
2	В цілому правильна робота з незначною кількістю помилок та поверхнєве знання теоретичної частини практичної роботи
1	Виконання практичної частини роботи задовольняє мінімальним критеріям, відсутні відповіді на питання теоретичної частини практичної роботи.

виконання самостійної роботи:

5	Здобувачем надана повна відповідь на завдання (не менше 90% потрібної інформації) у письмовій формі.
3-4	Здобувачем надана неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та незначні помилки) у письмовій формі

1-2	Здобувачем надана коротка відповідь на завдання із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації) у письмовій формі
-----	---

контрольної роботи:

10-12	Здобувачем надана повна відповідь у письмовій формі (не менше 90% потрібної інформації)
8-11	Здобувачем надана достатньо повна відповідь у письмовій формі (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями.
5-7	Здобувачем надана неповна відповідь у письмовій формі (не менше 60% потрібної інформації та незначні помилки)
1-4	Здобувачем надана коротка відповідь у письмовій формі із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації)

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120 год. Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Існує можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного

університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни: Робоча програма навчальної дисципліни, платформа Moodle.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Акимов В.А., Лесных В.В., Радаев Н.Н. Риски в природе, техносфере, обществе и экономике. М.: Деловой экспресс, 2014. 352 с.
2. Башкин В.Н. Экологические риски: расчет, управление, страхование. М.: Высш. шк., 2007. 360 с.
3. Биненко В.И., Донченко В.К., Растоскуев В.В. Риски и экологическая безопасность природно-хозяйственных систем. СПб: СПбГУ, НИЦЭБ РАН, 2012. 353 с.
4. Вишеяков Я.Д., Радаев Н.Н. Общая теория рисков. М.: Академия, 2009. 368 с.
5. Карлин Л.Н., Абрамов В.М. Управление энвиронаментальными и экологическими рисками. СПб.: СПбГУ, 2008. 231 с
6. Касьяненко А.А. Современные методы оценки экологических рисков. М.: РУДН, 2008, 271 с.
7. Кукин П.П., Шлыков В.Н., Пономарев Н.Л., Сердюк Н.И. Анализ оценки рисков производственной деятельности. Учебное пособие. М.: Высшая школа, 2017. 328 с.
8. Сынзыныс Б.И., Тянтова Е.Н., Мелехова О.П. Экологический риск: Учебное пособие для вузов /Под ред. Г.В. Козьмина. М.: Логос, 2005. 168 с.
9. Тимофеева С.С. Хамидуллина Е.А. Оценка техногенных рисков: уч. пособие. М.: НИЦ ИНФА-М, 2015. 208 с.
10. Шмаль А.Г. Факторы экологической опасности и экологического риска. М., 2010. 109 с.
11. Матвеев И.А. Введение в оценку экологических рисков [Электронный ресурс]: учебно-методическое пособие/ Матвеев И.А., Осипова Н.А.— Электрон. текстовые данные.— Томск: Томский политехнический университет, 2015.— 108 с
12. Минаев В.А. Оценка геоэкологических рисков. Моделирование безопасности туристско-рекреационных территорий [Электронный ресурс]/ Минаев В.А., Фаддеев А.О.— Электрон. текстовые данные.— М.: Финансы и статистика, 2014.— 336 с.

Допоміжні

13. Башкин, Владимир Николаевич. Экологические риски: Расчет, управление, страхование: учебное пособие для вузов по специальностям "Экология", "Природопользование", "Геология" и направлению "Экология и природопользование" / В. Н. Башкин .— Москва : Высшая школа, 2007 .— 358 с., [1] л. портр. : ил., табл. — (Для высших учебных заведений, Охрана окружающей среды) .— Библиогр.: с. 345 .

14. Безопасность жизнедеятельности: Учебник. /Под. ред. Э.А. Арустамова. М. Изд. Дом Дашков и К, 2017. 678 с.
15. Багров А.Г., Муртазов А.К. Техногенные системы и теория риска. Рязань: РГУ им. С.А. Есенина. 2010. 207 с.
16. Борцова С., Конюхова И., Мирджалалова З. Практические рекомендации по оценке экологических рисков. Бишкек, 2015. 130 с.
17. Дервяго И.П. Экономические основы управления экологическим риском. Мн.: БГТУ, 2007. 170 с.
18. Природно-антропогенные процессы и экологический риск //География, общество, окружающая среда. Т. 4. М.: Городец, 2004. С. 264380.